

OVERZICHT
INZET HANDHAVINGSINSTRUMENTEN BIJ
PERMANENTE BEWONING IN WEEKENDVERBLIJVEN

Deze leidraad geeft een overzicht van de instrumenten die bij permanente bewoning in weekendverblijven kunnen ingezet worden op basis van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) na de inwerkingtreding van de nieuwe zachte handhaving en bestuurlijke handhaving op 1 maart 2018.¹

Inhoudstafel

1. Inleiding : de problematiek van de weekendverblijven – Relevante begrippen
2. Welke strafbepalingen kunnen van toepassing zijn bij permante bewoning in weekendverblijven en wat moet er gecheckt worden ?
 - 2.1. De functiewijziging
 - 2.2. Het (eerste of latere) gebruik op zich
3. Welke instrumenten kunnen ingezet worden er en wat houden ze in ?
 - 3.1. Informatie/waarschuwing aan het loket bij de inschrijving in het bevolkingsregister / voorlopige inschrijving en raadgeving
 - 3.2. Afgifte van een negatief declaratief attest in verband met het woonrecht
 - 3.3. Aanmaning
 - 3.4. Stakingsbevel
 - 3.5. Vaststelling van de doorbreking van een stakingsbevel
 - 3.6. De sancties: gerechtelijke of bestuurlijke boetes bij doorbreking
 - 3.7. Opmaak proces-verbaal (P.V.)
 - 3.8. Opmaken van de gerechtelijke herstellvordering en het advies van de Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering
 - 3.9. Bestuurlijke maatregel last onder dwangsom en bestuursdwang
 - 3.10. Minnelijke schikking voorafgaand aan een procedure of bemiddeling door de Hoge Raad na inleiden van een gerechtelijke vordering
 - 3.11. Toepassing van art. 5.4.3, §6 VCRO jo artikel 135, §2, N.Gem.W.
4. Samenvatting : welke handhavingsinstrumenten kunnen met betrekking tot weekendverblijven ingezet worden en bij welke schendingen ?
 - 4.1. Preventief
 - 4.2. Curatief
5. Welke zijn de beschikbare plannings- en vergunningsinstrumenten ?
6. Modeldocumenten

¹ Deze leidraad focust op de permanente bewoning en het strijdige gebruik van de weekendverblijven, wat niet belet dat tegelijk ook andere schendingen die betrekking hebben op de constructies zelf of op het gewoonlijk strijdig gebruik van een grond door het plaatsen van verplaatsbare constructies voor bewoning, kunnen worden vervolgd.

1. Inleiding : de problematiek van de weekendverblijven

1.1. De problematiek van de weekendverblijven kent een zeer lange historiek van tientallen jaren die minstens teruggaat naar de periode van de opmaak van de gewestplannen (jaren 70) en de wet op de Stedenbouw (1962).

In die periode van de gewestplannen tot nu zijn verschillende beleidsinitiatieven genomen om deze problematiek op te lossen.

In de ogen van de eigenaars is er onvoldoende rekening gehouden met hun belangen en zijn er onvoldoende mogelijkheden geboden voor de weekendverblijven.

In de ogen van de bevolking worden weekendverblijven soms gezien als een voorbeeld van de ruimtelijke wanorde in Vlaanderen en geassocieerd met het overtreden van de wetgeving (bouwovertradingen).

Mee door de lange historiek en de veelheid en diversiteit van beleidsinitiatieven is de problematiek van de weekendverblijven veelzijdig:

1. Zonevreemdheid. Weekendverblijven zijn relatief kleine gebouwen waarin overnacht kan worden maar die in de regel niet geschikt zijn om permanent te bewonen. Ze worden dus gebruikt als "buitenverblijf" of "tweede woning". Bij de opmaak van de gewestplannen werden de bestaande clusters van weekendverblijven aangeduid met een specifieke aanduiding (in de regel oranje kleur met zwarte driehoek/verblijfsrecreatie). Heel wat weekendverblijven lagen buiten die specifieke zones en werden dus zonevreemd. Voornamelijk in bos- en natuurbestemmingen is dit problematisch.
2. Permanent wonen. Doorheen de jaren zijn sommige eigenaars hun weekendverblijven gaan gebruiken als vaste verblijfplaats/als woning. De bestemming recreatie laat dit niet toe. Dit fenomeen is een belangrijke handavingsproblematiek geworden.
3. Goedkoop wonen. Een perceel grond in een weekendverblijfzone is goedkoper dan een perceel bouwgrond in woonzone. Mensen die op zoek zijn naar goedkope bouwgrond komen soms terecht in een verkaveld recreatiegebied dat nauwelijks te onderscheiden is van een woongebied. Het is bekend dat rond dergelijke zones misleidende publicatie wordt gevoerd. Veel eigenaars stellen dat "ze niet wisten dat ze hier niet mochten wonen, daar heeft de verkoper/notaris niets van gezegd, op de gemeente zei men dat het toegelaten wordt".
4. Sociaal aspect. Het fenomeen van permanent wonen is vaak ook een uiting van een tekort aan betaalbare woningen. Mensen met financiële en sociale problemen kiezen soms noodgedwongen voor een woning op een camping of in een weekendverblijfzone. Vaak gaat het dan om verblijven met een slechte woonkwaliteit.

5. Domiciliering. In principe is het niet toegelaten om in een weekendverblijf te wonen. Anderzijds is het verplicht een vaste verblijfplaats te hebben. Deze tegenstrijdigheid tussen de Vlaamse en de federale regelgeving heeft geleid tot weigeringen om mensen die in de gemeente in een weekendverblijf wonen, in te schrijven in het bevolkingsregister waardoor het woonrecht later niet kon worden toegekend. De regelgeving is pas in 2015 aangepast en sindsdien wordt gewerkt met een voorlopige inschrijving.

De problematiek van de weekendverblijven is dus niet alleen op te lossen met handhaving maar vergt een globale aanpak.

1.2. Relevante begrippen

De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) hanteert met betrekking tot de “Aanpak permanente bewoning” (artikelen 5.4.1. t.e.m. 5.4.4.) begrippen die hierna in de vorm van “vraag en antwoord” worden gedefinieerd.

Hoe definieert de VCRO een “weekendverblijf” (art. 5.4.1.)?

Een weekendverblijf is een al dan niet verplaatsbare en vanuit bouwfysisch oogpunt hoofdzakelijk vergunde constructie die krachtens de stedenbouwkundige voorschriften niet tot permanente bewoning kan worden bestemd, en die voldoet aan alle volgende voorwaarden:

- a) zij heeft een maximaal bouwvolume van 300 m³
- b) zij voldoet aan de woningkwaliteitsnormen (art. 5, §1 Wooncode)
- c) zij is niet gelegen in een natuurgebied met wetenschappelijke waarde of natuurreservaat (plan van aanleg of RUP)

Eén voorbehoud: indien de constructie volgens de bevindingen van het conformiteitsonderzoek (art. 5, §2 Wooncode) aangetast is door tekortkomingen die verholpen kunnen worden door renovatie-, verbeterings- of aanpassingswerken, dan wordt de constructie als een weekendverblijf beschouwd totdat deze werken zijn uitgevoerd, op voorwaarde dat de voltooiing van de werken geschiedt binnen de termijnen, gesteld krachtens artikel 18, §1, eerste lid Wooncode. Indien de reglementaire normen in uitvoering van artikel 18, §1, eerste lid Wooncode, bepaalde personen vrijstellen van deze termijnen, dan wordt deze vrijstellingenregeling buiten toepassing gelaten.

Wat is een hoofdzakelijk vergunde constructie?

Volgens art. 4.1.1., 7° VCRO zijn “constructies slechts hoofdzakelijk vergund indien ten minste 90% van het bruto-bouwvolume van de constructie, gemeten met inbegrip van buitenmuren en dak, en met uitsluiting van het volume van de gebruikelijke onderkeldering onder het maaiveld en van de fysisch aansluitende aanhorigheden die in bouwtechnisch opzicht een rechtstreekse aansluiting of steun vinden bij het hoofdgebouw, vergund of vergund geacht, ook wat de functie betreft”.

Hoe wordt het bouwvolume van 300m³ berekend?

Het bouwvolume (art. 4.1.1., 2° VCRO) is het bruto-bouwvolume van een constructie en haar fysisch aansluitende aanhorigheden die in bouwtechnisch opzicht een rechtstreekse aansluiting of steun vinden bij het hoofdgebouw, zoals een aangebouwde garage, veranda of berging, gemeten met inbegrip van buitenmuren en dak, en met uitsluiting van de gebruikelijke onderkeldering onder het maaiveld.

Wat wordt verstaan onder “permanente bewoners” (art. 5.4.1. VCRO)?

“Permanente bewoners” moeten aan beide hiernavolgende voorwaarden voldoen:

- a) op 31/08/2009 reeds één jaar een weekendverblijf als hoofdverblijfplaats betrekken, zulks blijkens een voorlopige of definitieve inschrijving in het bevolkingsregister of het vreemdelingenregister van de betrokken gemeente
- b) zij hebben geen andere woning volledig in volle eigendom of volledig in vruchtgebruik

Wanneer kunnen permanente bewoners het woonrecht inroepen?

Indien de voorwaarden verbonden aan de begrippen “weekendverblijf” en “permanente bewoners” cumulatief zijn vervuld, geldt ten persoonlijke titel een tijdelijk woonrecht vanaf de inwerkingtreding van de VCRO (01/09/2009).

Enkel de voorwaarde van de woningkwaliteitsnormen moet op 01/09/2009 niet zijn vervuld wanneer deze tekortkomingen nadien in overeenstemming met de Wooncode tijdig worden geredieerd (zie hoger onder “weekendverblijf”).

Hoe lang geldt het woonrecht?

Het tijdelijk woonrecht geldt tot een ruimtelijk uitvoeringsplan in werking is getreden. Is met dit ruimtelijk uitvoeringsplan geen planologische oplossing geboden, dan geldt een aanvullend woonrecht tot en met 31 december 2029.

Het ruimtelijk uitvoeringsplan, vermeld in artikel 5.4.2 VCRO, kan het aanvullend woonrecht verlengen, uiterlijk tot en met 31 december 2039.

Wanneer vervalt het woonrecht?

Het woonrecht vervalt van zodra de permanente bewoner:

- niet ingaat op het eerste aanbod tot herhuisvesting van overheidswege
- het weekendverblijf niet langer als hoofdverblijfplaats betreft, zulks blijkens een voorlopige of definitieve inschrijving in het bevolkingsregister of het vreemdelingenregister van de betrokken gemeente
- een andere woning volledig in volle eigendom of volledig in vruchtgebruik verwerft
- een stedenbouwkundig misdrijf pleegt m.b.t. het weekendverblijf (oud art. 6.1.1. VCRO/thans art. 6.2.1 en 6.2.2 VCRO vanaf 1 maart 2018) na 1 september 2009.

Ook wanneer het weekendverblijf tenietgaat of niet langer voldoet aan de woningkwaliteitsnormen (art. 5 Wooncode) vervalt het woonrecht.

Vallen de gezinsleden ook onder het woonrecht?

Het woonrecht is een “persoonsgebonden” recht en is dus niet overdraagbaar. Niettemin is voorzien dat tijdens het woonrecht van de permanente bewoner, ook diens gezinsleden gerechtigd zijn tot permanente bewoning van het weekendverblijf. Eenmaal dat het woonrecht van de permanente bewoner echter vervalt, kunnen de gezinsleden zich niet langer op het woonrecht beroepen.

Wat is een negatief declaratief attest?

Het negatief declaratief attest stelt vast dat het woonrecht niet of niet langer bestaat. Dit attest kan worden verstrekt n.a.v. een aanvraag voor een attest van woonrecht. Daarnaast kan dergelijk attest ambtshalve worden afgeleverd door het college van burgemeester en schepenen. Ook de stedenbouwkundige inspecteur, de wooninspecteur en de gewestelijke ambtenaar, zoals vermeld in de Vlaamse Wooncode, zijn bevoegd om een negatief declaratief attest af te geven.

Het negatief declaratief attest wordt overgemaakt aan alle bewoners van het weekendverblijf van wie het woonrecht is vervallen, met de vermelding dat de wet- en decreetgeving, de reglementering en de stedenbouwkundige voorschriften zich verzetten tegen een permanente bewoning.

Het attest vermeldt de redenen waarom niet of niet langer aan één of meerdere van de in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening bepaalde toepassingsvoorwaarden is voldaan, en vermeldt dat de permanente bewoning aanleiding kan geven tot de decretaal bepaalde strafsancities, gerechtelijke herstelmaatregelen en/of administratieve stakingsbevelen. Het attest verwijst tevens naar de in artikel 5.4.3, §6, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening bepaalde bevoegdheid van de burgemeester om woonverboden uit te spreken en alle nuttige maatregelen te nemen om dat woonverbod te doen naleven.

Voor meer informatie:

Besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009 betreffende de declaratieve attestering van het bestaan, het niet-bestaan of het verval van het woonrecht in de zin van artikel 5.4.3 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Wat zijn de (rechts)gevolgen van het woonrecht (art. 5.4.3. §3 VCRO)?

Het woonrecht houdt in dat de permanente bewoners en hun gezinsleden het recht hebben om het weekendverblijf permanent te bewonen gedurende de periode waarbinnen het woonrecht geldt. De gezinsleden genieten geen eigenstandig woonrecht en bouwen daartoe geen rechten op.

Gedurende de uitoefening van het woonrecht kan de permanente bewoning van het weekendverblijf geen aanleiding geven tot gerechtelijke vervolging of tot bestuurlijke beboeting. Ook de uitvoering van de herstelmaatregelen met betrekking tot het permanente gebruik worden geschorst.

Wat wordt verstaan onder hoofdverblijfplaats?

De bepaling van een hoofdverblijfplaats is gebaseerd op een feitelijke situatie. Het is dus de plaats waar het gezin of de alleenstaande gedurende het grootste deel van het jaar effectief verblijft. De vaststelling daarvan gebeurt op basis van verschillende elementen:

- de plaats waar u na het werk naartoe gaat
- de plaats waar de kinderen naar school gaan
- het energieverbruik en de telefoonkosten
- het gewone verblijf van de echtgenoot of van de anderen leden van het gezin
- ...

Voor meer informatie:

- Wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten
- KB van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister

2. Welke strafbepalingen kunnen van toepassing zijn bij permante bewoning in weekendverblijven en wat moet er gecheckt worden ?

Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen:

- 1) de **functiewijziging op zich** van weekendverblijf naar permanente bewoning;
- 2) het **eigenlijke** (eerste of latere) **gebruik** van een weekendverblijf als woonplaats.

2.1. De functiewijziging

De functiewijziging van de hoofdfunctie verblijfsrecreatie/dagrecreatie naar de hoofdfunctie wonen is op zich een handeling die vergunningsplichtig is gesteld². Als men geen vergunning heeft voor de functiewijziging en zeker als er in het geheel geen zonevremde functiewijziging³ mogelijk is, is er sprake van een misdrijf voorzien in artikel 6.2.1, eerste lid, 1° VCRO. Als dit expliciet is opgenomen in een bestaande bouw- of verkavelingsvergunning, dan zal de niet-vergunde functiewijziging ook nog eens in strijd zijn met de vergunning zelf.

De functiewijziging voltrekt zich gedurende de periode die nodig is om alles in orde te brengen om over te schakelen van het recreatieve gebruik naar wonen. Om te bepalen hoelang deze periode duurt, is een feitelijke beoordeling nodig waarbij de inschrijving, aansluitingen, feitelijke aanwezigheid, opfrissing van de woning etc. een rol kunnen spelen.

Eens de wijziging voltrokken en de bewoning duurzaam is, is het misdrijf gebaseerd op de niet-vergunde functiewijziging op zich afgelopen.

Op het moment van de voltrekking van de functiewijziging en dus het voltooiën van het aflopende misdrijf, begint de termijn te lopen voor de :

1. verjaring van het misdrijf i.f.v. correctionele bestraffing⁴ of bestuurlijke beboeting⁵;
2. verjaring van het recht om een rechterlijke herstelmaatregel te vorderen⁶;
3. verjaring van het recht om een bestuurlijke maatregel van last onder dwangsom (LOD) of bestuursdwang (BD) op te leggen⁷.

² Artikel 2 van het besluit van 14 april 2000 tot bepaling van de vergunningsplichtige functiewijzigingen.

³ Staan niet op de lijst van van toelaatbare zonevremde functiewijzigingen in het BVR zonevremde functiewijzigingen d.d. 28 november 2003.

⁴ Artikel 21 Voorlopige titel van het Wetboek van Strafvordering – 5 jaar verlengbaar tot 10 jaar bij stuiting + mogelijke schorsingsgronden.

⁵ Artikel 6.2.9, tweede lid VCRO – 5 jaar voor misdrijven / 3 jaar voor inbreuken + stuiting tot 10j/6j + mogelijke schorsingsgronden.

⁶ Artikel 6.3.3, §3 VCRO : 10 jaar in openruimtegebied en RKG, 5 jaar in de overige gebieden + mogelijke stuiting en schorsing (art. 2242 e.v. B.W.).

⁷ Artikel 6.4.3, §2 VCRO : 10 jaar in RKG en openruimtegebied en 5 jaar elders vanaf datum doorsturen door O.M. of nadat diens termijn om door te sturen is verstreken.

Er kan best in elk geval telkens gecheckt worden:

- of de bewoning (zonevreemd) vergund is (vb. in oudere vergunningen);
- of er een vermoeden van vergunning speelt ⁸;
- of er een declaratief hetzij negatief attest van woonrecht is toegekend op basis van artikel 5.4.3, §5 VCRO⁹ (tot 2029 of 2039), dan wel of er door de burgemeester een woonverbod is uitgesproken (art. 5.4.3, §6 VCRO).

Het is mogelijk dat een weekendverblijf nadien effectief terug recreatief wordt gebruikt bij wijze van vrijwillig herstel. Dit herstel dient dan wel duurzaam te zijn¹⁰ en kan dan best ook formeel worden vastgesteld in een navolgend P.V. waarin het vrijwillig herstel of de regularisatie wordt vastgesteld¹¹. Indien nadien dan opnieuw permanente bewoning wordt vastgesteld, geldt dit als een nieuwe functiewijziging.

In ruimtelijk kwetsbaar gebied (RKG) kan ook nog sprake zijn van een *inbreuk van instandhouding*¹² van de illegale gevolgen van een niet-vergunde vergunningsplichtige functiewijziging. Deze inbreuk bestaat uit het schuldig verzuim om aan de wederrechtelijk doorgevoerde functiewijziging een einde te maken¹³. Op het moment dat de uitvoering van de functiewijziging voltooid is (aflopend), begint de instandhouding (voortdurend).

2.2. Het (eerste of latere) gebruik op zich

Bij het **gebruik** van een weekendverblijf voor permanente woning moet men drie momenten voor ogen houden :

- gebruik bij een eerste ingebruikname;
- latere gebruik naar aanleiding van een functiewijziging;
- verdere gebruik bij een wissel van de (opeenvolgende) bewoners.

Het gebruik op zich is niet vergunningsplichtig, ook niet bij permanente bewoning van weekendverblijven. Of het nu om eerste ingebruikname, een latere gebruik of een nieuw gebruik naar aanleiding van een doorgevoerde functiewijziging gaat, enkel de wijziging van de functie is vergunningsplichtig¹⁴. Er kan dus algemeen gesteld geen schending gepleegd worden door het loutere gebruik op zich zonder vergunning.

Op het niveau van stedenbouwkundige voorschriften in gewestplannen, algemene en bijzondere plannen van aanleg, gewestelijk of provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen, gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen en verkavelingen en stedenbouwkundige verordeningen is voor strijdig gebruik een rechtstreekse strafbaarstelling voorzien op basis van artikel 6.2.1, eerste lid, 2°, 4° of 5° VCRO.

⁸ Het is pas sinds 1984 dat sommige functiewijzigingen van bestaande gebouwen vergunningsplichtig zijn geworden, meer bepaald krachtens het besluit van de Vlaamse Executieve van 17 juli 1984 houdende het vergunningsplichtig maken van sommige gebruikswijzigingen (BS 30 augustus 1984). De voorheen bestaande functies van gebouwen waren en bleven derhalve ook nadien nog volkomen legaal, ook zónder stedenbouwkundige vergunning.

⁹ BVR van 24 juli 2009 betreffende de declaratieve attestering van het bestaan, het niet-bestaan of het verval van woonrecht in de zin van artikel 5.4.3 van de VCRO. De positieve declaratieve attestaten konden worden aangevraagd tot 31 maart 2011.

¹⁰ Langdurig onbruik wijzigt de bestemming niet of leidt niet tot een verlies van bestemming. RvS, 16 oktober 2016, arrest nr. 232.590.

¹¹ Artikel 6.2.4, vierde lid VCRO.

¹² Artikel 6.2.2, 1° VCRO.

¹³ Cassatie, 2 mei 2006, P.06.0100.N.

¹⁴ Zie boven onder 1.1.

Maar opgelet, de handelingen inzake gebruik voor permanente bewoning (op zich dus niet-vergunningsplichtig) worden maar geacht¹⁵ strijdig te zijn met de voorschriften van gewestplannen, algemene en bijzondere plannen van aanleg, gewestelijk of provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen, gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen en verkavelingsvergunningen als de voorschriften “*de handelingen uitdrukkelijk of specifiek beperken of verbieden*”¹⁶.

Handhaving op basis van artikel 6.2.1, eerste lid, 2°, 4° of 5° VCRO is dus mogelijk als er in de voorschriften een beperking of verbod is voorzien. Met ‘uitdrukkelijk’ wordt bedoeld dat het verbod of de beperking expliciet in de voorschriften verwoord moet zijn en met ‘specifiek’ dat geen algemene bewoordingen mogen worden gebruikt. Zo bijvoorbeeld zijn voorschriften in de zin van “Bewoning is niet toegestaan”, “Gebruik als woonverblijf is niet toegelaten”, “Er is uitsluitend recreatief gebruik toegelaten” etc. voldoende uitdrukkelijk en specifiek¹⁷. Voorschriften die enkel aanduiden wat is toegelaten in een bepaalde bestemming zonder iets te beperken of verbieden, zijn te algemeen om op te handhaven.

Het enige wat in rekening moet worden gebracht is dat er reeds eerder in de rechtspraak is geoordeeld dat het betreffende gebruik geen “handeling” meer zou zijn in de zin van de VCRO, om reden dat er door het tijdsverloop geen ruimtelijke implicaties meer zijn. Handelingen zijn immers “werkzaamheden, wijzigingen of activiteiten met ruimtelijke implicaties”¹⁸. Gebruik strijdig met stedenbouwkundige voorschriften kan een strafbare handeling uitmaken, voor zover dit strijdig gebruik dus *een ruimtelijke implicatie* heeft, hetgeen de rechter in concreto dient na te gaan¹⁹.

Oudere stedenbouwkundige verordeningen van vóór 01/9/2009²⁰ kunnen ook nog een verbod inhouden op bepaalde vormen van gebruik en vallen buiten de toepassing van artikel 4.4.1, §3, derde lid VCRO. Dit kan bij de gemeente nagegaan te worden.

In alle voormelde gevallen zal dus ook nog wel moeten gecheckt worden:

- of de bewoning vergund is;
- of er een vermoeden van vergunning speelt²¹;
- of er een declaratief hetzij negatief attest van woonrecht is dat is toegekend op basis van artikel 5.4.3, §5 VCRO²² (tot 2029 of 2039), dan wel of er door de burgemeester een woonverbod is uitgesproken (art. 5.4.3, §6 VCRO).

De permanent bewoonde weekendverblijven kunnen best voorafgaand worden geïnventariseerd en onderzocht naar de voorwaarden van het woonrecht²³, de vergunning of de vermoedens van vergunning, alvorens de handhaving aan te vatten.

¹⁵ Artikel 4.4.1, § 3, derde lid VCRO

¹⁶ De stedenbouwkundige verordeningen vallen daar dus buiten zodat de eenvoudige strijdigheid voldoende is om een schending uit te maken. Het gaat dan wel enkel over oudere verordeningen van vóór 1/9/2009.

¹⁷ Zie ook <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2016-2017/g1149-1.pdf>

¹⁸ Artikel 1.1.2, 7° VCRO.

¹⁹ Cassatie, 24 oktober 2013, C.12.0068.N.

²⁰ Vanaf de inwerkingtreding van de VCRO zijn de mogelijkheden om een regeling op te nemen in de stedenbouwkundige verordening limitatief beperkt en kan strijdig gebruik niet meer geregeld worden via een verordening.

²¹ Schendingen op de vergunningsplicht voor functiewijzigingen zijn pas mogelijk vanaf 9/9/1984. Zie voetnoot 7.

²² BVR van 24 juli 2009 betreffende de declaratieve attestering van het bestaan, het niet-bestaan of het verval van woonrecht in de zin van artikel 5.4.3 van de VCRO. De positieve declaratieve attestaten konden worden aangevraagd tot 31 maart 2011.

²³ Voorzien in artikel 5.4.1 tot 5.4.4 van de VCRO onder de aldaar bepaalde voorwaarden. Zie hoger op pagina 4.

3. Welke instrumenten kunnen ingezet worden en wat houden ze in ?

3.1. Informatie/waarschuwing aan het loket bij de inschrijving in het bevolkingsregister / voorlopige inschrijving en raadgeving

Bij de inschrijving in de bevolkingsregisters zal door de lokale ambtenaar al worden nagegaan of er in het onroerend goed al dan niet permanente bewoning is toegelaten, gezien in dat geval enkel een voorlopige inschrijving kan worden gegeven. Immers artikel 1 van de Wet van 19 juli 1991²⁴ werd in november 2015 gewijzigd²⁵ in die zin dat : "*De personen die zich vestigen in een woning waarin permanente bewoning niet is toegelaten om redenen van veiligheid, gezondheid, urbanisme of ruimtelijke ordening, zoals vastgesteld door de daartoe bevoegde gerechtelijke of administratieve instantie, kunnen enkel door de gemeente voorlopig worden ingeschreven in de bevolkingsregisters. Hun inschrijving blijft voorlopig zolang de hiertoe bevoegde gerechtelijke of administratieve instantie geen beslissing of maatregel heeft genomen om een einde te maken aan de aldus geschapen onregelmatige toestand. De voorlopige inschrijving neemt een einde zodra de personen de woning hebben verlaten of een einde wordt gesteld aan de onrechtmatige toestand.*".

Op dat ogenblik kan aan de betrokken inschrijver worden geïnformeerd aan het loket en kan een waarschuwing worden gegeven. Daarnaast kan door een lokale verbalisant ruimtelijke ordening of door de politie een raadgeving²⁶ worden gegeven om niet tot permanente bewoning over te gaan voor zover dit nog niet zou gebeurd zijn. Als de inschrijving pas genomen wordt na de ingebruikname van het weekendverblijf, dan is een schriftelijke aanmaning²⁷ door de lokale verbalisanten of de politie meer gepast.

Afhankelijk van de informatie die wordt bekomen van de inschrijver, kan in functie daarvan een controle een plaatsbezoek in het vooruitzicht worden gesteld.

3.2. Afgifte van een negatief declaratief attest in verband met het woonrecht

Aan alle bewoners van het weekendverblijf, die niet voldoen aan de vereisten om een positief declaratief attest te bekomen, wordt een negatief declaratief attest²⁸ bezorgd, alsook een aanmaningsbrief waarin de gevolgen en de sancties worden vermeld. Tot het afleveren van dit attest kan ambtshalve worden besloten door het college van burgemeester en schepenen.

Samen met een (slechts) voorlopige inschrijving is dit een sterk signaal naar de permanente bewoners toe.

Wanneer de eigenaar het weekendverblijf niet zelf bewoont, wordt hem een kopie van deze documenten bezorgd.

²⁴ Wet van 19 juli 1991²⁴ betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.

²⁵ Wet houdende diverse bepalingen Binnenlandse Zaken van 9 november 2015, B.S., 30 november 2015, 71204.

²⁶ Artikel 6.2.3, § 1 VCRO.

²⁷ Zie verder bij aanmaning onder 3.3.

²⁸ Tot het afleveren van dit attest kan ambtshalve worden besloten door het college van burgemeester en schepenen, ook zonder aanvraag. Zie art. 4 §1, tweede lid BVR van 24 juli 2009, hoger geciteerd onder voetnoot 12.

3.3. Aanmaning

Eens de schending vaststaat, kan de bewoner/eigenaar – alvorens een P.V. wordt opgesteld - mondeling of schriftelijk aangemaand²⁹ worden om naargelang het geval een andere woonplaats te zoeken, om de niet-vergunde functiewijziging ongedaan te maken alsook om de strijdige bewoning stop te zetten.

Eventueel kan hierbij verwezen worden naar andere diensten van de lokale overheid indien er begeleidingsinitiatieven van herhuisvesting e.d. beschikbaar zijn.

Er kunnen verschillende opeenvolgende aanmaningen worden gegeven, maar het is aangewezen de mondelinge aanmaningen op een formele en schriftelijke manier te bevestigen. Het is ook vereist dat de verschillende stappen elkaar binnen een redelijk korte termijn opvolgen opdat het traject niet stilvalt. Zo bv. wanneer met de betrokken bewoner/eigenaar realistische afspraken worden gemaakt om zich opnieuw in regel te stellen, kan in een eerste fase met aanmaningen gewerkt worden.

Qua inhoud dienen de gevolgen en de mogelijke sancties duidelijk vermeld te worden in de aanmaning, alsook dat dit de laatste kans is om vrijwillig en zonder opmaak van een P.V. terug te keren naar het recreatieve gebruik. D.w.z. alvorens het gerechtelijk of bestuurlijke apparaat in werking wordt gesteld en zonder verdere vervolging, beboeting of herstelmaatregel of bestuurlijke maatregel.

Nieuwe permanente bewoning moet strikt en snel worden aangepakt. Op die manier wordt het signaal uitgezonden dat de VCRO integraal geldt en dat het starten van permanente bewoning van een weekendverblijf onmiddellijk aanleiding geeft tot administratieve maatregelen en/of hersteltrajecten.

Het voorkomen van nieuwe permanente bewoning is bijgevolg een eerste prioriteit. Bij kennisname van de intentie tot of bij de aanvang van permanente bewoning moet er onmiddellijk gepast worden opgetreden door in de eerste plaats de kandidaat-bewoners uitdrukkelijk te informeren en te waarschuwen voor de gevolgen van het illegaal gedrag.

Stap 1

Permanente bewoning nog niet voltrokken: Informatie/waarschuwing aan het loket + raadgeving

Permanente bewoning reeds voltrokken: Aanmaning + negatief declaratief attest

²⁹ Artikel 6.2.3, §2 VCRO.

3.4. Stakingsbevel

Een bevel tot staken kan altijd gegeven worden op het ogenblik dat men de functie aan het wijzigen is van recreatief verblijf naar permanente bewoning³⁰, dus tijdens de functiewijziging. Op het ogenblik dat de wijziging volledig is voltrokken, kan geen stakingsbevel meer opgelegd worden voor de functiewijziging zelf. Andere werken die betrekking hebben op vergunningsplichtige handelingen, die worden uitgevoerd zonder stedenbouwkundige vergunning, kunnen uiteraard nog worden stilgelegd indien deze handelingen nog aan de gang zijn.

Wanneer er ook sprake is van instandhouding³¹ in RKG³² van de illegale gevolgen van een niet-vergunde vergunningsplichtige functiewijziging, kan de instandhouding wel gestaakt worden maar in dat geval dient de staking te gebeuren uiterlijk binnen een termijn van 2 jaar sinds de eerste handeling m.b.t. het basismisdrijf, zijnde de niet-vergunde functiewijziging³³. Na het verstrijken van die 2 jaar kan een stakingsbevel niet meer preventief worden ingezet.

Los van de niet-vergunde functiewijziging of de instandhouding hiervan, kan op basis van de enkele kwalificatie van eerste of later gebruik in strijd met hetzij een verbod of beperking in stedenbouwkundige voorschriften in gewestplannen, bijzondere plannen van aanleg, ruimtelijke uitvoeringsplannen, verkavelingsvoorschriften, hetzij in strijd met stedenbouwkundige verordeningen of vergunningsvoorwaarden geen stakingsbevel worden opgelegd. Gebruik is op zich immers niet vergunningsplichtig³⁴ en het stakingsbevel kan enkel worden ingezet bij schendingen die betrekking hebben op vergunningsplichtige handelingen zoals de functiewijziging en de instandhouding van vergunningsplichtige handelingen.

Bij opmaak van het stakingsbevel wordt ook een hiermee samengaand P.V. of verslag van vaststelling opgesteld³⁵. De gebruiker/bewoner van het goed wordt hiervan in kennis gesteld door de verbalisant³⁶, alsook aan de eventuele eigenaar³⁷.

Zoals voorzien in de VCRO bekrachtigt de stedenbouwkundige inspecteur het stakingsbevel op straffe van verval binnen de 8 dagen na de kennisgeving van het P.V. door de verbalisant. De gebruiker/bewoner wordt van de beslissing tot al dan niet bekrachtiging in kennis gesteld binnen 2 werkdagen. In de desbetreffende briefwisseling wordt best opnieuw gewezen op de kans om tot vrijwillig herstel over te gaan, de eventuele mogelijkheden tot herhuisvesting en worden de verdere stappen en sancties in het handhavingstraject vermeld.

Een stakingsbevel is een instrument dat preventief worden ingezet om een toestand voorlopig te bevriezen in afwachting van een beslissing ten gronde. Na het opleggen van een stakingsbevel dient steeds een gerechtelijke procedure tot het bekomen van een definitieve herstelmaatregel³⁸ te worden aangevat, hetzij een bestuurlijke maatregel³⁹ van last onder dwangsom of bestuursdwang te worden opgelegd, tenzij vrijwillig wordt hersteld of een minnelijke schikking volgt. Het is vereist dat de verschillende stappen elkaar binnen een redelijk korte termijn opvolgen.

³⁰ Zie hoger onder 1.1.

³¹ Artikel 6.2.2, 1° VCRO.

³² Ruimtelijk kwetsbaar gebied : zie artikel 1.1.2, 10° VCRO.

³³ Artikel 6.4.4, §1, tweede lid VCRO.

³⁴ Behoudens het gewoonlijk gebruik van een grond (niet van een constructie) dat is vermeld in artikel 4.2.1, 5° VCRO

³⁵ Zoals verder uiteengezet onder 2.7.

³⁶ Artikel 6.4.4, §2 VCRO.

³⁷ Het als eigenaar toestaan of aanvaarden dat een schending gebeurt, is ook strafbaar. Artikel 6.2.1, eerste lid, 7° en 6.2.2, 7° VCRO.

³⁸ Zie verder onder 2.8.

³⁹ Zie verder onder 2.9 en 2.10.

3.5. Vaststelling van de doorbreking van een stakingsbevel

In geval van het verder uitvoeren van een functiewijziging in alle bestemmingsgebieden of het instandhouden van de functiewijziging in ruimtelijke kwetsbaar gebied, wat de facto de verdere bewoning of het gebrek er een einde aan te stellen inhoudt (en eventueel de werken die hiermee gepaard gaan) - nà het opleggen van een stakingsbevel, dient de verbalisant het afzonderlijke misdrijf⁴⁰ van de doorbreking van het bekrachtigd stakingsbevel vast te stellen in een P.V.⁴¹, net zoals bij andere misdrijven het geval is.

Wil men op dat moment een nieuw stakingsbevel opleggen, eventueel op grond van een andere strafbepaling, dan dient opnieuw te worden nagekeken of dit valt onder mogelijkheden zoals geschetst onder punt 3.4. hierboven.

Indien er nog steeds werken worden uitgevoerd aan het weekendverblijf, kan een nieuw bevel ook overwogen worden op basis daarvan.

Er wordt aanbevolen om na 2 doorbrekingen van het stakingsbevel over te gaan tot het opmaken van een herstellvordering⁴²

3.6. De sancties : gerechtelijke of bestuurlijke boetes bij doorbreking

De doorbreking van een stakingsbevel is dus een misdrijf⁴³ dat wordt vastgesteld in een P.V.⁴⁴ dat wordt overgemaakt aan het Openbaar Ministerie. Het Openbaar Ministerie kan beslissen het dossier door te sturen aan de gewestelijke administratie voor bestuurlijke beboeting⁴⁵. Het Openbaar Ministerie kan ook beslissen het dossier bij zich te houden.

De dossiers die zijn doorverwezen door het Openbaar Ministerie komen terecht bij de gewestelijke beboetingsinstantie bij het departement Omgeving – afdeling Handhaving die boetes op maat⁴⁶ kan opleggen.

In de desbetreffende briefwisseling wordt opnieuw gewezen op de kans om tot vrijwillig herstel over te gaan en worden ook de verdere stappen en sancties vermeld.

De gewestelijke beboetingsinstantie informeert de opsteller van het proces-verbaal over de uitkomst van deze procedure.

⁴⁰ Artikel 6.2.1, eerste lid, 3° VCRO

⁴¹ Artikel 6.2.4 VCRO

⁴² Zie verder onder 2.8

⁴³ Artikel 6.2.1, eerste lid, 3° VCRO

⁴⁴ Zie onder 2.7.

⁴⁵ Artikel 6.2.13 VCRO

⁴⁶ Maximaal 250.000 euro – artikel 6.2.13, §4 VCRO

Indien de functiewijziging nog niet voltrokken is, kan er binnen de grenzen die van toepassing zijn op de handhaving van de vergunningsplichtige functiewijzigingen, een stakingsbevel bevolen worden.

Stap 2:

Stakingsbevel + proces-verbaal

Opvolging: stakingsbevel: vaststelling van doorbreking

Na voltrekking van de functiewijziging, kan dit nog voor de instandhouding van de niet-vergunde vergunningsplichtige functiewijziging in ruimtelijk kwetsbaar gebied.

Opmaak proces-verbaal (P.V.) of verslag van vaststelling (VvV)

Wanneer aan de aanmaning(en) geen gevolg wordt gegeven of in latere fase blijkt dat er geen recent P.V. voorhanden is, wordt voor de functiewijziging, de instandhouding ervan of de strijdige permanente bewoning in weekendverblijven en/of andere niet-vergunde bouwfysische werken een nieuw P.V. opgesteld⁴⁷.

Daar waar een stakingsbevel enkel kan worden opgelegd bij een *schending die betrekking heeft vergunningsplichtige handelingen*, is dit geen vereiste meer bij het opmaken van een P.V.⁴⁸

Ter plaatse wordt het werkelijke gebruik van de constructie op dat moment vastgesteld. Het P.V. vermeldt tevens de huidige stedenbouwkundige toestand van het onroerend goed, met inbegrip van de eventuele illegale aspecten. Het P.V. gaat ook na of de betrokken bewoner louter gebruiker dan wel eigenaar van de constructie is.

Wanneer geen vergunning voor handen is voor de vergunningsplichtige functiewijziging of wanneer een functiewijziging wordt doorgevoerd in strijd met een vergunning⁴⁹, kan P.V. worden opgemaakt.

Wanneer de illegale gevolgen van de vergunningsplichtige functiewijziging verder in stand wordt gehouden in RKG kan voor deze inbreuk een VvV⁵⁰ worden opgemaakt. Wordt dit tegelijk vastgesteld wordt met een nog niet verjaarde niet-vergunde vergunningsplichtige functiewijziging dan mogen misdrijf en inbreuk in 1 P.V. worden opgenomen⁵¹.

Indien het gebruik als permanente bewoning (op zich als niet-vergunningplichtige handeling) *uitdrukkelijke en specifiek verboden of beperkt is*⁵² in de voorschriften het gewestplan, gewestelijke of provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen, bijzondere plannen van aanleg, gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen en verkavelingen, dan kan voor het strijdige gebruik P.V. worden opgesteld. Men begaat dan een misdrijf dat bestaat uit strijdige handelingen van gebruik⁵³.

⁴⁷ Artikel 6.2.4 VCRO

⁴⁸ Let wel, het stakingsbevel kan dus enkel slaan op de vergunningsplichtige handelingen, dit onderscheid moet duidelijk worden gemaakt in het P.V.

⁴⁹ Artikel 6.2.1, eerste lid, 1° VCRO.

⁵⁰ Artikel 6.4.5 VCRO

⁵¹ Artikel 6.2.5, derde lid VCRO

⁵² Zie hoger bij 1.2. Artikel 4.4.1, §3, derde lid VCRO.

⁵³ Artikel 6.2.1, eerste lid, 2°, 4° en 5°.

Stedenbouwkundige verordeningen van vóór 1/1/2009 kunnen ook nog voorschriften bevatten die betrekking hebben op permanente bewoning en daarmee strijdige handelingen kunnen dus ook strafbaar zijn⁵⁴, zodat P.V. kan worden opgemaakt.

Voor zover er niet eerder een proces-verbaal in het kader van een stakingsbevel werd opgesteld, kan nadat blijkt dat aan de aanmaning geen gevolg werd gegeven, een proces-verbaal worden opgesteld.

Stap 3: Proces-verbaal (of verslag van vaststelling igv inbreuken)

3.7. Opmaken van de gerechtelijke herstellvordering en het advies van de Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering

Na het vaststellen van de misdrijven of inbreuken in een P.V. of verslag van vaststelling wordt best zo snel als mogelijk een herstellvordering⁵⁵ opgemaakt met het oog op de terugkeer naar een recreatief gebruik van de constructie, m.a.w. een definitieve staking van het strijdig gebruik, hetzij een meerwaarde of aanpassingswerken.

De herstellvordering kan zowel betrekking hebben op het ongedaan maken van de functiewijziging, het staken van het strafbaar strijdig gebruik (vordering tot het terug omvormen naar recreatief gebruik) van het weekendverblijf als op de bouwfysische aanpassingen die zijn gedaan aan de constructie(s) op het perceel.

Op straffe van ontvankelijkheid dient de herstellvordering een aantal verplichte stukken, inlichtingen of gegevens⁵⁶ te bevatten zoals kadastrale gegevens, de geldende voorschriften op het ogenblik van de schending, advies HRH , etc.

Er kan een herstelmaatregel worden bekomen via het Openbaar Ministerie voor de correctionele rechtbank (misdrijf) of rechtstreeks via dagvaarding voor de burgerlijke rechtbank (misdrijf, naar bestuurlijke beboeting doorverwezen misdrijf of inbreuk).

Indien de herstelmaatregel wordt gevorderd via het Openbaar Ministerie moet de overtreder ook nog een melding⁵⁷ worden bezorgd binnen de 7 dagen na overmaken van de vordering aan het Openbaar Ministerie. Op dat moment is het nuttig dat aan de overtreder nog eens duidelijk wordt gemaakt dat dit zijn laatste kans is om zich in regel te stellen, om tot regularisatie over te gaan of om tot een minnelijke schikking te komen. Ook het verdere traject kan bij deze nog een laatste keer worden geschetst zodat de overtreder niet onwetende is over wat er te gebeuren staat. Mocht hierop een reactie komen, die een reële kans op herstel, regularisatie of schikking inhoudt dan dient het Openbaar Ministerie hiervan verwittigd te worden.

Opdat een gerechtelijke herstellvordering kan worden ingeleid, dient voorafgaand positief advies te worden bekomen bij de Hoge Raad van de het Handhavingsuitvoering⁵⁸. Na het bekomen van een positief advies wordt de herstellvordering overgemaakt aan het Openbaar Ministerie, hetzij wordt er burgerlijk gedagvaard⁵⁹.

⁵⁴ Artikel 6.2.1, eerste lid, 4° VCRO.

⁵⁵ Artikelen 6.3.1 e.v. VCRO.

⁵⁶ Voor een volledige opsomming zie artikel 12 van het Handhavingsbesluit Ruimtelijke Ordening van 9 februari 2018.

⁵⁷ Artikel 13 van het Handhavingsbesluit Ruimtelijke Ordening van 9 februari 2018.

⁵⁸ Artikel 6.3.10 VCRO.

⁵⁹ Artikel 6.3.3, §1 en §2 VCRO.

Het is sterk aanbevolen om een gemeentelijk beleid uit te stippelen om also de herstellvordering bij de Hoge Raad van het Handhavingsuitvoering te kunnen kaderen in een globale aanpak van weekendverblijven. Het is ook aangewezen dat de lokale besturen zich vooraf bij de Hoge Raad informeren over de criteria waaraan dient voldaan te worden.

Het recht om de herstellvordering inzake misdrijven en inbreuken in te stellen voor de rechtbank verjaart na verloop van 10 jaar in RKG en openruimtegebied en na verloop van 5 jaar voor andere gebieden⁶⁰.

De verjaring van de herstellvordering bij *misdrijven* is gekoppeld aan de verjaringstermijn van de strafrechtelijke vervolging van de vastgestelde misdrijven⁶¹, die begint te lopen wanneer het misdrijf is voltooid⁶². De herstellvordering kan dus niet verjaren vooraleer de strafvordering is verjaard. De verjaringstermijn vangt aan als volgt :

- voor de functiewijziging naar permanente bewoning, dat een aflopend misdrijf is, begint de verjaringstermijn te lopen op het moment dat de wijziging voltrokken is.
- bij strijdig gebruik met plan- of verkavelingsvoorschriften en met voorschriften van oude verordeningen, wat kan worden gekwalificeerd als een voortgezet misdrijf⁶³, begint de termijn te lopen nadat de laatste handeling is gesteld. Dit kan dus bij elke nieuwe gebruiker/bewoner opnieuw beginnen omdat ook diens bewoning telkens opnieuw een rechtstreekse schending is met de genoemde voorschriften en in zijn hoofde wordt het dan beschouwd als een nieuw misdrijf, pas als deze gebruiker/bewoner de laatste handeling van permanente bewoning heeft gesteld, begint de verjaringstermijn in zijn/haar hoofde te lopen.

Het enige wat in rekening moet worden gebracht is dat er reeds eerder in de rechtspraak is geoordeeld dat het betreffende gebruik geen "handeling" meer zou zijn in de zin van de VCRO, om reden dat er door het tijdsverloop geen ruimtelijke implicaties meer zijn. Handelingen zijn immers "werkzaamheden, wijzigingen of activiteiten met ruimtelijke implicaties"⁶⁴. Gebruik strijdig met stedenbouwkundige voorschriften kan een strafbare handeling uitmaken, voor zover dit strijdig gebruik dus *een ruimtelijke implicatie* heeft, hetgeen de rechter in concreto dient na te gaan⁶⁵.

Wanneer een misdrijf voor beboeting door het Openbaar Ministerie wordt doorgestuurd aan de gewestelijke beboetingsinstantie, wordt dit gekoppeld aan de verjaring van de mogelijkheid om een bestuurlijke boete op te leggen⁶⁶. Zolang er nog een mogelijkheid is om een bestuurlijke boete op te leggen, kan voor de rechtbank een herstelmaatregel gevorderd worden.

Wat de herstellvordering voor de burgerlijke rechtbank bij de *inbreuk* van instandhouding betreft neemt de verjaringstermijn om een herstellvordering in te stellen een aanvang de dag die volgt op de dag waarop de eerste strafbare handeling of omissie is gesteld. De instandhouding begint op het moment dat de uitvoering van de functiewijziging voltooid is.

⁶⁰ Artikel 6.3.3, §3 VCRO.

⁶¹ Zie artikel 21 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering (VtSv) – voor een wanbedrijf is dit 5 jaar.

⁶² Zie artikel 26 VtSv – 5 jaar + stuiting en schorsing.

⁶³ Kwalificatie volgens artikel 65 Strafwetboek.

⁶⁴ Artikel 1.1.2, 7° VCRO.

⁶⁵ Cassatie, 24 oktober 2013, C.12.0068.N.

⁶⁶ 5 jaar bij misdrijven en 3 jaar bij inbreuken + stuiting - artikel 6.2.9 VCRO.

Gezien het om een inbreuk (i.c. een gedepenaliseerd misdrijf) gaat speelt het federale strafrecht niet. Voor instandhouding die is begonnen vóór 1/3/2018 begint te lopen vanaf 1/3/2018 maar met de beperking dat de totale duur van de verjaringstermijn mag echter niet langer zijn dan 10 jaar of 5 jaar in totaal ⁶⁷.

Bij volgehouden permanente bewoning na vaststelling van twee doorbrekingen en het opleggen van administratieve geldboetes, wordt de opmaak van een herstelvordering overwogen die de terugkeer naar een legale situatie op het perceel beoogt. De onmiddellijke opmaak van een herstelvordering wordt beoordeeld aan de hand van de planningshorizon van het gebied waarin het weekendverblijf is gelegen.

De herstelvordering kan zowel betrekking hebben op het gebruik van het weekendverblijf als op de constructie(s) op het perceel.

Stap 4: Herstelvordering → advies Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid

3.8. Bestuurlijke maatregel last onder dwangsom en bestuursdwang

Sedert 1/3/2018 is het instrumentarium voor handhaving in de VCRO uitgebreid met de bestuurlijke maatregelen⁶⁸ van last onder dwangsom (LOD) en bestuursdwang (BD). Met deze nieuwe bestuurlijke instrumenten kan ook een herstelmaatregel met dezelfde inhoud worden opgelegd als bij een rechterlijke herstelmaatregel.

De LOD houdt in dat een herstelmaatregel wordt opgelegd onder verbeurte van een dwangsom nà het verloop van een hersteltermijn.

De BD houdt in dat het bestuur de herstelmaatregel nà verloop van een herstelmaatregel ambtshalve kan uitvoeren. Dit is vooral aangewezen als er tegelijk ook een herstel wordt gevraagd voor bouwfysische aspecten van de constructies.

De bestuurlijke maatregelen kunnen opgelegd worden voor feiten die een aanvang hebben genomen van 1/3/2018⁶⁹. Dus een herstelvordering m.b.t. een functiewijziging, de instandhouding ervan of een gebruik als permanente woning die is begonnen vóór 1/3/2018, zal nog via het gerechtelijk spoor moeten verlopen.

De bevoegdheid voor het opleggen van bestuurlijke maatregelen ligt bij de gemeentelijke stedenbouwkundige inspecteur of burgemeester. Er dient wel steeds eerst een P.V. te zijn opgesteld alvorens een bestuurlijke maatregel van LOD of BD kan worden opgelegd.

Er is geen decretaal beletsel om een bestuurlijke maatregel van LOD of BD op te leggen voordat het Openbaar Ministerie een beslissing inzake al dan niet doorzending naar bestuurlijke beboeting heeft genomen. In principe dient hierop niet te worden gewacht. Het is wel raadzaam eerst navraag doen naar de intenties van het Openbaar Ministerie.

⁶⁷ Artikel 7.7.2, vierde lid VCRO.

⁶⁸ Artikel 6.4.1 e.v. VCRO.

⁶⁹ Artikel 7.7.7 VCRO.

Vanaf het moment dat de overtreder gedagvaard is voor de strafrechter of de burgerlijke rechter, is een maatregel van LOD of BD immers niet meer mogelijk⁷⁰. In het Handhavingsprogramma RO van 18 november 2015 zijn er voor de gewestelijke stedenbouwkundige inspecteurs richtlijnen voorzien, die inhouden dat er de facto wel gewacht wordt op de beslissing van het Openbaar Ministerie behoudens in geval van hoogdringendheid. Deze richtlijnen zijn niet bindend voor de lokale handhavers maar kunnen facultatief gevolgd worden⁷¹. Het lokaal niveau kan dienaangaande zelf bepalen op welk moment in het traject zij de bestuurlijke maatregelen willen gaan inzetten.

De bestuurlijke maatregelen van LOD en BD kunnen niet tegelijk worden opgelegd. In principe wordt eerst een bestuurlijke maatregel van LOD opgelegd en pas later, als blijkt dat de dwangsom haar effect heeft verloren, een bestuurlijke maatregel van BD. De ene maatregel kan door de andere vervangen worden⁷².

De bestuurlijke herstelmaatregelen van LOD en BD zijn qua inhoud dezelfde herstelmaatregelen ten gronde zoals bij de rechterlijke herstelmaatregelen en in dezelfde rangorde : meerwaarde, bouw-of aanpassingswerken en ten slotte herstel in de oorspronkelijke toestand of staking van het strijdig gebruik⁷³. Combinaties zijn ook mogelijk.

Decretaal is bepaald dat het besluit inzake de bestuurlijke maatregelen van LOD en BD een aantal verplichte vermeldingen dient⁷⁴ te bevatten zoals kadastrale gegevens, identificatie van de personen die zakelijke rechten hebben op het goed, de voorschriften die geschonden zijn, een overzicht van de vaststellingen van de inbreuk of het misdrijf, de opgelegde maatregel en de vermelding van de beroepsmogelijkheden.

Daarnaast dient ook bijzondere aandacht te worden besteed aan de motivering in het besluit op volgende punten :

- de aanwezigheid van de constitutieve elementen van het misdrijf of de inbreuk in hoofde van de persoon tegen wie de maatregel is gericht alsook de feiten, de vaststellingen, de verklaringen etc.
- de situering van het begin van de schending nà 1/3/2018
- de keuze voor een bestuurlijke maatregel van LOD of BD (vb. waarom onmiddellijk BD)
- de toepassing volgens de rangorde van de herstelmaatregelen⁷⁵ (waarom is een bepaalde herstelmaatregel aangewezen – de noodzakelijkheid ervan) en van de combinatie van de maatregelen (indien van toepassing)
- de duur van de hersteltermijn (bij LOD en BD) en de hoogte van de dwangsom (bij LOD)

Wat de rangorde van de herstelmaatregelen betreft is hier geen voorafgaand advies van de Hoge Raad voor Handhavingsuitvoering nodig om de voorgestelde herstelmaatregel te beoordelen in functie van de goede ruimtelijke ordening, maar in geval van een latere beroepsprocedure bij de minister zal later zijn advies hierover wel gevraagd worden. Het is dan ook aangewezen om voor de opmaak van de bestuurlijke maatregelen van LOD of BD de keuze van de herstelmaatregel op een zelfde manier af te wegen en te motiveren als bij een gerechtelijke herstelmaatregel.

⁷⁰ Artikel 6.4.3, §1, tweede lid VCRO.

⁷¹ <https://www.ruimtelijkeordening.be/Portals/108/docs/Handhaving/handhavingsprogramma%20RO.pdf>

⁷² Zie artikel 20 van het Handhavingsbesluit Ruimtelijke Ordening van 9 februari 2018.

⁷³ Artikel 6.3.1, §1 VCRO.

⁷⁴ Artikel 6.4.7 §3 en 6.4.14, derde lid VCRO.

⁷⁵ Artikel 6.3.1, §1 VCRO.

De aanvang van de verjaringstermijn voor het opleggen van de bestuurlijke maatregelen van LOD en BD is eveneens 10 jaar en 5 jaar⁷⁶ :

- voor *misdriften* begint de termijn te lopen wanneer het Openbaar Ministerie de beslissing heeft meegedeeld om het dossier door te sturen aan de bestuurlijke beboeting, hetzij wanneer de termijn daartoe is verstreken
- voor *inbreuken* vanaf de dag die volgt op de eerste strafbare handeling of omissie

Voor schendingen die na 01/03/2018 werden gepleegd kan een bestuurlijke maatregel worden overwogen. Alvorens deze maatregel op te kunnen leggen, dienen de feiten eerst vastgesteld te worden in een proces-verbaal.

Stap 2 bis: Proces-verbaal → Last onder dwangsom / bestuursdwang

3.9. Minnelijke schikking

De drempels voor het aangaan van een minnelijke schikking⁷⁷ zijn sedert 1/3/2018 aanzienlijk verlaagd om de toepassing van de minnelijke schikking en de onderhandelde oplossing die ook wordt gedragen door diegene die het herstel zal uitvoeren, meer kansen te geven.

Er dient voorafgaand geen schriftelijk akkoord meer te worden bekomen van het Openbaar Ministerie. De minnelijke schikking gaat enkel nog over het herstel en de eventuele fasering daarvan.

De aanvraag kan worden gedaan door elke overtreder of belanghebbende⁷⁸.

De mogelijkheid tot minnelijke schikking kan eerst en vooral aangereikt worden tijdens het preventieve luik van het traject. Een aanmaning kan inhouden dat men herstelt of regulariseert. Een andere mogelijkheid is dat de verbalisant ruimtelijke ordening er op dat ogenblik ook op wijst dat een aanvraag voor een minnelijke schikking bij de burgemeester of stedenbouwkundige inspecteur tot de mogelijkheden behoort.

Ook bij het opstellen van een proces-verbaal of verslag van vaststelling, kan opnieuw door de verbalisant worden verwezen naar de mogelijkheid tot een minnelijke schikking.

Ook in een latere fase wordt dit niet uitgesloten. Zo kan de burgemeester of stedenbouwkundige inspecteur, die bevoegdheid heeft inzake de opmaak van gerechtelijke herstellvorderingen en besluiten inzake bestuurlijke maatregelen van LOD of BD, ook later in het traject zelf aansturen op een minnelijke schikking of minstens de mogelijkheid onder de aandacht brengen.

Een minnelijke schikking kan dus op elk moment van het traject worden aangegaan maar kan niet ingaan tegen een rechtelijke beslissing of een besluit van LOD of BD⁷⁹. Zo kan dus ook tijdens een lopende procedure nog een minnelijke schikking worden afgesloten.

⁷⁶ Zoals bij de gerechtelijke herstellvorderingen – zie hoger punt 2.8.

⁷⁷ Artikel 6.4.19 e.v. VCRO.

⁷⁸ Artikel 22 van het Handhavingsbesluit Ruimtelijke Ordening van 9 februari 2018.

⁷⁹ Artikel 6.4.19 VCRO.

Bij een globale aanpak van weekendverblijven kan op die manier gebiedsgericht geprobeerd worden om in eerste instantie met de overtreders minnelijke schikkingen af te sluiten waarvan de verdere opvolging dan quasi gelijktijdig en gegroepeerd kan gebeuren.

In elk stadium van het handhavingstraject kan de overtreder of belanghebbende een minnelijke schikking aanvragen.

3.10. Vrijwillige en gerechtelijke bemiddeling

Bij de totstandkoming van een minnelijke schikking kan men de hulp inroepen van een bemiddelaar bij de Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering⁸⁰.

De verjaringstermijnen worden in deze fase geschorst.

Het kan nuttig zijn de bemiddelaar als neutrale derde een rol te laten spelen bij de totstandkoming van een minnelijke schikking. Dit objectiveert het proces, maar kan uiteraard alleen als alle betrokken partijen hieraan willen deelnemen.

Ook in een gerechtelijke procedure kan de rechter op verzoek van één van de partijen een gerechtelijke bemiddeling bevelen⁸¹.

3.11. Specifiek woonverbod van art. 5.4.3, §6 VCRO jo artikel 135, §2, Nieuwe Gemeentewet.

Op grond van art. 5.4.3, §6 VCRO kan de burgemeester bij de uitdoving van het woonrecht een woonverbod uitspreken ten aanzien van een weekendverblijf dat niet is gelegen in een gebied waar verblijfsrecreatie toegelaten is. Dit woonverbod kan gepaard gaan met alle nuttige maatregelen om dat verbod te doen naleven.

De toepassing van artikel 135, §2 van de Nieuwe Gemeentewet wordt hier herbevestigd. De bewoners en eigenaars zullen dus gehoord moeten worden⁸².

Artikel 135, § 2 van de Nieuwe Gemeentewet voorziet dat de burgemeester⁸³ om twee redenen een beslissing kan nemen : gevaar voor de openbare veiligheid of gevaar voor de openbare gezondheid.

Het gaat dan over gebouwen die niet geschikt zijn voor bewoning, en die toch worden bewoond, zoals een loods, kelder of stalling die voor bewoning worden gebruikt. Dit woonverbod kan gepaard gaan met begeleidende maatregelen (sloop, herhuisvesting, etc.).

⁸⁰ Artikel 6.3.12/3 VCRO.

⁸¹ Artikel 6.3.12/4 VCRO.

⁸² Toepassing van algemene beginselen van behoorlijk bestuur – vaste rechtspraak RvS – enkel bij hoogdringendheid kan hieraan voorbij gegaan worden. Hoogdringendheid moet beperkend geïnterpreteerd worden (RvS, nr. 226.516 van 21 februari 2014).

⁸³ De burgemeester treedt in deze op als orgaan van de gemeente aan wie deze bevoegdheid is toegekend.

4. Samenvatting : welke handhavingsinstrumenten kunnen met betrekking tot weekendverblijven ingezet worden en bij welke schendingen ?

Na de check van de woonrechten of vergunde/vergund geachte toestand :

A bij een nieuwe niet-vergunde functiewijziging

B bij instandhouding van een niet-vergunde functiewijziging in RKG

C bij een eerste ingebruikname in strijd met de planvoorschriften of verkavelingsvoorschriften, hetzij in strijd met de voorschriften van een oudere stedenbouwverordening (voor 1/1/2009)

D bij het gebruik door latere, eventueel opeenvolgende bewoners in strijd met een verbod of beperking in de planvoorschriften of verkavelingsvoorschriften, hetzij in strijd met de voorschriften van een oudere stedenbouwverordening (voor 1/1/2009)

4.1 Preventief

- Raadgeving aan het loket en voorlopige inschrijving in het bevolkingsregister
→ in alle gevallen
- Negatief declaratief attest → als er niet eerder een attest is afgegeven of het positief attest wordt herroepen
- Aanmaning (mondeling of schriftelijk) → alle gevallen
- Stakingsbevel als voorlopige maatregel op grond van :
 - de functiewijziging → tijdens de wijziging zelf tot deze is voltrokken → A
 - bij instandhouding van de functiewijziging : B
 - in RKG en open ruimte gebied : uiterlijk binnen 2 jaar nà aanvang van de functiewijziging
 - niet mogelijk in andere gebieden
 - bij een voortgezet misdrijf van handelingen tegen een verbod of beperking in plan- en verkavelingsvoorschriften/oude verordening⁸⁴ → in geen geval, hier kan enkel een herstelmaatregel (repressief) worden opgelegd

opmerking : er kunnen verschillende gronden tegelijk meespelen

- Vaststelling van de doorbreking van een stakingsbevel : in alle gevallen dat een stakingsbevel is opgelegd (ook vóór de bekrachtiging).

⁸⁴ Stakingsbevelen kunnen enkel opgelegd worden inzake schendingen van de vergunningsplicht voorzien in artikel 4.2.1, 5°, c) VCRO : een grond gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten voor ... c) het plaatsen van één of meer verplaatsbare constructies die voor bewoning kunnen worden gebruikt, in het bijzonder woonwagens, kampeerwagens, afgedankte voertuigen en tenten, met uitzondering van het kamperen op een toeristisch logies dat voldoet aan de voorwaarden, vermeld in artikel 4 van het decreet van 5 februari 2016 betreffende het toeristische logies;. - Let wel het gaat dan om de staking van de aanleg/het gebruik van de *grond*, niet van de bewoning zelf van de constructies die erop staan.

a) Functiewijziging is nog aan de gang en niet voltrokken: staking van de werken

b) Functiewijziging is voltrokken:

- *Constructie in niet-RKG*: geen stakingsbevel mogelijk

- *Constructies in RKG*: geen stakingsbevel mogelijk bij het installeren van het eerste gebruik maar wel na een latere functiewijziging, op basis van de instandhouding van de functiewijziging -
uiterlijk binnen 2 jaar na aanvang van de functiewijziging

4.2 Repressief

Deze instrumenten kunnen in alle gevallen (A, B, C en D) aangewend worden. Het opleggen van een bestuurlijke maatregel van LOD of BD kunnen enkel worden opgelegd voor feiten waarvoor de herstellvordering is ontstaan na 1 maart 2018⁸⁵.

- Opmaak proces-verbaal
- Opleggen van een administratieve geldboete bij doorbreking stakingsbevel
- Opmaak gerechtelijke herstellvordering en advies HRH
- Bestuurlijke maatregel van LOD of BD
- Minnelijke schikking
- Vrijwillige of gerechtelijke bemiddeling
- Opleggen woonverbod door burgemeester

⁸⁵ Artikel 7.7.7 VCRO

5. Welke zijn de beschikbare plannings- en vergunningsinstrumenten ?

De voorliggende problematiek van permanente bewoning in weekendverblijven mag zeker niet alleen vanuit handhaving bekeken worden. Het blijft een complex kluwen waarin een integrale oplossing dient gezocht te worden vanuit plannen, vergunnen en handhaven op lokaal en gewestelijk niveau, alsook op provinciaal niveau voor wat de planning betreft.

Er is een belangrijk maatschappelijk luik verbonden aan deze problematiek en er worden al jaren inspanningen geleverd om tot een oplossing te komen voor permanente bewoning in weekendverblijven, ook vanuit lokale initiatieven voor herhuisvesting en opvang. Transparantie naar en communicatie met de burger kunnen hierbij aangewend worden om de gewenste veranderingen meer draagvlak te geven.

Permanente bewoning wordt als ruimtelijk niet aanvaard bestempeld, maar zolang er geen definitieve planologische oplossing is, kent het decreet een tijdelijk woonrecht toe tot 2029/2039 aan mensen die er al langer dan 1 jaar woonden bij de inwerkingtreding van de bepalingen in 2009 en die een positief declaratief attest hebben bekomen. Lopende planningsinitiatieven kunnen verder gezet worden en nieuwe kunnen worden opgestart.

Sedert de inwerkingtreding van de wijziging aan artikel 4.4.1, §3, derde lid VCRO wordt duidelijk dat in de plannen heldere voorschriften moeten opgenomen worden over het gebruik van weekverblijven voor permanente bewoning, meer bepaald wanneer men bepaalde van deze handelingen wil uitsluiten of beperken in het plangebied. Het wordt sterk aanbevolen om in de nieuwe plannen een specifiek en uitdrukkelijk verbod tot permanente bewoning of een specifieke en uitdrukkelijke beperking tot andere functies op te nemen. Dit is een eerste stap in de richting van het gewenste beleid, waarbij duidelijkheid en rechtszekerheid voorop staat.

6. Modeldocumenten

Raadgeving

Geachte heer/mevrouw,

Tijdens een controle op stelde men het volgende vast:

Of

Op werd een stedenbouwkundige vergunning afgeleverd met volgende voorwaarden:

De volgende stedenbouwkundige inbreuken en/of misdrijven dreigen op te treden:

Op grond van art. 6.2.3, § 1 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening geef ik u de raad:

Voor meer informatie kan u contact nemen met ondergetekende verbalisant ruimtelijke ordening.

Hoogachtend,

De verbalisant ruimtelijke ordening

Aanmaning voor proces-verbaal

Geachte heer/mevrouw,

Op werd vastgesteld dat op voormeld perceel volgende handelingen zonder of in strijd met een stedenbouwkundige of omgevingsvergunning gebeur(d)en:

Er werd voorlopig nog geen proces-verbaal opgesteld.

Ik maan u aan om deze schending ongedaan te maken. Dit kan gebeuren door:

- het binnen een termijn van drie maanden aanvragen van een regularisatievergunning bij de gemeente en indien een vergunning wordt bekomen, het daarna volledig uitvoeren van deze vergunning.
- binnen een termijn van drie maanden de toestand in de oorspronkelijke staat te herstellen.

Dit herstel betekent:

- het binnen een termijn van drie maanden aanvragen van een minnelijke schikking en indien een minnelijke schikking wordt afgesloten, het daarna uitvoeren van deze schikking.

Het afsluiten van een minnelijke schikking betekent dat er nog steeds een herstel moet gebeuren.

Dit herstel wordt dan vastgelegd na onderhandeling met de stedenbouwkundige inspecteur of burgemeester, met de mogelijkheid van een ruimere of gefaseerde hersteltermijn. Het is dus aangewezen deze aanvraag eerst te bespreken met de inspecteur of burgemeester bij wie u deze wil indienen.

Het onderhandelde herstel omvat het herstel in de oorspronkelijke staat of bevat het uitvoeren van aanpassingswerken. Ook het betalen van een meerwaardesom kan, maar alleen indien de bestaande situatie *kennelijk verenigbaar* wordt geacht met de goede ruimtelijke ordening.

De aanvraag gebeurt per aangetekend schrijven en middels de aanvraagformulieren die u vindt op de website www.ruimtelijkeordening.be/Formulieren of - als deze formulieren er nog niet zijn – door middel van een schrijven waarin alle gegevens zijn opgenomen vermeld in artikel 22 van het uitvoeringsbesluit betreffende de handhaving van de ruimtelijke ordening dat u kan terugvinden op dezelfde website.

Breng ons binnen de maand na deze aanmaning schriftelijk en bij voorkeur per email, op de hoogte van uw intentie of van wat u al ondernam om deze situatie te herstellen. Wanneer wij geen reactie ontvangen, zullen wij een proces-verbaal opstellen. Op basis van dit proces-verbaal kan de rechter u veroordelen om de onwettige toestand ongedaan te maken en kan een dwangsom worden opgelegd. De inspecteur of burgemeester kan eventueel ook zelf een bestuurlijke maatregel opleggen.

Hoogachtend,

De verbalisant ruimtelijke ordening

Aanmaning na proces-verbaal

Geachte heer/mevrouw,

Op ... werd proces-verbaal opgesteld wegens een stedenbouwkundig misdrijf. Ik maan u aan om deze schending ongedaan te maken. Dit kan gebeuren door:

- het binnen een termijn van drie maanden aanvragen van een regularisatievergunning bij de gemeente en indien een vergunning wordt bekomen, het daarna volledig uitvoeren van deze vergunning.
- binnen een termijn van drie maanden de toestand in de oorspronkelijke staat te herstellen.

Dit herstel betekent:

- het binnen een termijn van drie maanden aanvragen van een minnelijke schikking en indien een minnelijke schikking wordt afgesloten, het daarna uitvoeren van deze schikking.

Het afsluiten van een minnelijke schikking betekent dat er nog steeds een herstel moet gebeuren.

Dit herstel wordt dan vastgelegd na onderhandeling met de stedenbouwkundige inspecteur of burgemeester, met de mogelijkheid van een ruimere of gefaseerde hersteltermijn. Het is dus aangewezen deze aanvraag eerst te bespreken met de inspecteur of burgemeester bij wie u deze wil indienen.

Het onderhandelde herstel omvat het herstel in de oorspronkelijke staat of bevat het uitvoeren van aanpassingswerken. Ook het betalen van een meerwaardesom kan, maar alleen indien de bestaande situatie *kennelijk verenigbaar* wordt geacht met de goede ruimtelijke ordening.

De aanvraag gebeurt per aangetekend schrijven en middels de aanvraagformulieren die u vindt op de website www.ruimtelijkeordering.be/Formulieren of - als deze formulieren er nog niet zijn – door middel van een schrijven waarin alle gegevens zijn opgenomen vermeld in artikel 22 van het uitvoeringsbesluit betreffende de handhaving van de ruimtelijke ordening dat u kan terugvinden op dezelfde website.

Breng ons binnen de maand na deze aanmaning schriftelijk en bij voorkeur per email, op de hoogte van uw intentie of van wat u al ondernam om deze situatie te herstellen. Wanneer wij geen reactie ontvangen, zullen wij verdere stappen ondernemen om tot het herstel te komen. Op basis van voormeld proces-verbaal kan de rechter u veroordelen om de onwettige toestand ongedaan te maken en kan een dwangsom worden opgelegd. De inspecteur of burgemeester kan eventueel ook zelf een bestuurlijke maatregel opleggen.

Hoogachtend,
De verbalisant ruimtelijke ordening

STAKINGSBEVEL

Ondergetekende, _____, verbalisant [aanstelling], beveelt in toepassing van art. 6.4.4 VCRO wegens een stedenbouwkundig misdrijf volgens art. 6.2.1 VCRO:

DE ONMIDDELLIJKE STAKING VAN ☐ ALLE HANDELINGEN (*) ☐ HET ACTUELE GEBRUIK VAN HET GEBOUW (*) ☐ HET GEWOONLIJK GEBRUIK VAN DE GROND (*)

Naar aanleiding van:

.....
.....

op het perceel / de percelen gelegen te :

Gemeente:

Straat:

Kadastrale gegevens:

- Op het ogenblik van het stakingsbevel kan er niemand ter plaatse aangetroffen worden. Het stakingsbevel wordt op een zichtbare plaats aangebracht.**
- Het stakingsbevel wordt ter plaatse mondeling opgelegd (zie achterzijde).**

Het proces-verbaal van de vaststelling zal u bij aangetekende brief met bericht van ontvangst ter kennis worden gebracht.

Het niet naleven van het stakingsbevel wordt bestraft met een gevangenisstraf van 8 dagen tot 5 jaar en/of een geldboete van 26 euro tot 400.000 euro. Ingeval van beslissing door het parket van niet-strafrechtelijke behandeling kan een alternatieve bestuurlijke geldboete worden opgelegd aan elke overtreder van maximaal 2.000.000 euro.

Datum:

Handtekening:

(*) schrappen indien het stakingsbevel wordt beperkt. Omschrijven van beperkte stakingsbevel:

.....
.....

Kennisname MONDELING STAKINGSBEVEL

Het stakingsbevel wordt mondeling ter plaatse gegeven aan:

Naam en voornaam:

Straat en nummer:.....

Gemeente:.....

Hoedanigheid:.....

Datum:

Plaats:

Handtekening,

.....

Die weigert te tekenen: